

- 1 -
ACC. NR. 2837

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Landskap: Småland Upptecknat av: Olle Levander
Härad: Östbo Adress: Trädgårdsgatan 2, Huskvarna
Socken: Rydaholm Berättat av Inga Andersson
Uppteckningsår: 1930 Född år 1855 i Gällaryds s:n

Uppteckningen rör

R E G I S T E R.

Register.....	1-2
Skogssnuvan.....	3
Om Maja-Lisa, som botade kreatur.....	4-5
Om pengar.....	6
Barnets vård.....	7
Barn födda med segerhud.....	8
Folkmedicin: mot skärva, torsken, vårtor..	9
Botemedel mot skärvan: ta barnet tre gångar genom ett led, tvätta det i kyr- kogårdsdagg, offra pengar i offerkälla..	10-12

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESSAMNING

Fallandesjukan.....	13-14
Pannkakemärke (lyte).....	15
Skrikesjukan.....	16
Bota knarren.....	17
Vådeldsmärke.....	18
Ta tydor julaftonen.....	19.

2837

A. e.

2837

Skogssnuvan.

Far brukte tala om skogssnuvan ibland.

Han sa, att på framsia var ho fin som en fröken, men på baksia
va ho som ett degentråg.

Skogssnuvan

- 4
ACC. NR. 2837

Landskap: Småland Upptecknat av: Olle Brander
Härad: Östbo Adress: _____
Socken: Rindö Berättat av Maja Andersson
Uppteckningsår: 1930 Född år 1855 i Gällared, Småland

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

C:6

Uppteckningen rör Botandet av kreatur,

Det fanns förr en gumma, som hette Maja-Lisa på Högsjömo, å hon förstod se på att bota kreatur. Hon kallades vanligen för "grisakäringa". Det var på en gård, som de hade otur med kreaturen. Det fanns så fasligt mycket med ohyra. Då skickade de efter grisakäringen å hon gick där i lagårn å läste å puttlade. Bl. a. sa hon, att allt ont skulle gå dän. Rätt som det var, kom det en fem, sex smådjur å kröp i en rad. Då sa hon, att det var de, som hade vållat oturen å att de nu skulle lämna lagårn.

När grisar va sjuka, skulle de ha "antemotium, formegrekium, tilledroppar, valfiskafjäll och olsten."

Skriv endast på denna sida!

Maja-Lisa,
kreatursbotare

"Sen blir du bra,gris lille,"brukade hon säga. Jag kommer så
väl ihåg,att tilledropparna var svarta tjocka droppar,som
hon hade på en flaska,lång som en finger.Olsten brukade de
gagna när de färgade,tyg.

2837

Smål.
Ostbo
Redaktion
1900

nytt och reviderat
av Inga Linder
född 1855 i Gulleryd

Rydholm. In.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Fic
2837

Om pengar.

En del sa, att det var otur att hitta pengar.

Far brukade säga, att hittar en en ettöring, ska man lägga den i ett särskilt fack i plånboken å inte röra den. Då drar den till en pengar.

Om pengar.

And. an.

Barnets vård.

Barnets vård.

Det första badvattnet fick en inte slå ut under bar himmel, utan det va te göra ett hål i golvet å slå ut det inne i stugan. Varje gång barnet badades, skulle det va stål i vattnet, sålänge det inte va döpt. Före dopet fick inte barnets kläder hängas ute i det fria. Modern fick inte heller gå ut, innan hon var kyrktagen.

När jag fick Johan, sa gumman, som var hos me: "Gack efter en hyvel å låt pojken hålla i!" å när jag frågade, va en nyfödd barnunge skulle med en hyvel te, sa hon, att det var, för att han skulle bli en ^{lika} bra snickare som far sin. Min flicka skulle hålla i en skyttel, när hon föddes. När barnen döptes, brukade de få en krona i handen, för att de skulle bli rika.

Småland
Ostbo
Rydaholm
mjt. 1930

Jagballe hvar
-- 8 --
Var en Suga Judiska
född 1855. d. 1895

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

J. a.
2837

Jag hade ett barn, som var fött med segerhud. Det var en hinna,
som var krängd över huvet på barnet. Barnmoskan sa, at vi skulle
ta vara på den. Det var så bra att ha vid vådeld, för om man
gick runtomkring elden å hade huden i handen, hejdades elden,
hur häftig den än var. Jag tog vara på den å torkade den. Den
har legat här i ett papper, men nu har den väl kommit bort.

Segeberhud.

Adm. Sömlund
Stå. Ostro
En. Rydholm
Mjöl. 1920

- 9 -

Mjöl. Ole Revander
Per. Inga Andersson
född 1855 i Gällaryd

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

J.F.
2837

Folkmedicin.

Om ett barn hade skärvan, skulle det tagas tre gånger under ett nedfallet träd, som med roten hängde fast vid jorden..

Barn, som hade torsken, skulle dricka vatten eller mjölk ur en torskskål. Det har jag själv sett. Jag tror den var gjord av huvet av en torsk. för den hade den formen å var kruseter i ena ändan.

Vårtorna skulle man dränka. Det gick te så, att man tog lika många ärtor som en hade vårter, rörde vårtorna med ärtorna å sen kastade dem i en brunn. Men innan ärtorna kommit till botten, skulle man hunnit under tak,

Folkmedicin.

Skärvan.

Torsken.

Vårtor.

ACC. NR. 2837

Landskap: Upptecknat av:
Härad: Adress:
Socken: Berättat av
Uppteckningsår: Född år i

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

J. J.

Uppteckningen rör botemedel mot skärva.

I min ungdom tjänade jag hos en bonne i Tuddabo i Gällaryds socken. Han hade en treårsgammal pojke, som hade skärvan så svårt, Det försökte de bota på många sätt. Tre torsdagsmornar i rad skulle jag följa med gubben till ett led, där de sa, att en gång ett liktåg å ett bröllopfölje hade mötts. Där skulle vi bryta opp några spjälor i ledet å sen stoppa igenom barnet ansols tre gånger. Det skulle ske, innan solen gick opp, å vi fick inte säga något under hela tiden. Jag minns, att ungen gallskek, så det eka i storskogen. Pojken skulle vara naken, när vi tog en genom ledet.

Ta barnet
tre gånger
genom ett
led.
led.

Kyrkogårdsdag mot skärvan.

Kyrkogårds-
dag.

En midsommarsnatt fick jag springa till Gällaryds körkegård efter dugg. Det skulle va te bota samma pojke. Duggen skulle tas på körkegården precis klockan 12, men det skulle jag slippa. Bonden hade talat vid en gubbe, som bodde vid kyrkan, att han skulle samla opp det i en näsduk, å sen skulle jag bara hämta näsduken. Jag minns det var så många mänsker ute den natten å det var så besvärligt, för jag skulle inte få säja något till någon människa. Det var en pojke, som nappade teg i me, men jag slängde unnan. "Jaså, ho ska gå tigandes," sa han då. Östanför kyrkan skulle jag möta gubben, de kallade honom för Pelle Tåpa, men jag fick inget säja till 'en. Han sa inget heller, utan bara ga me näsduken, som var full å sand.

LUNDS UNIVERSITETS
FOLKMINNESARKIV

2837

När jag gick hem, vågade jag inte gå vägen för folks skull,
utan jag sprang tvärs över åkrarna. När jag kom hem, la moran
näsduken i badevatten å sen badade hon pojken i det.

Det fanns en offerkälla, som kallades Sköne källa,
å där offrade de pengar, för att pojken skulle bli bra. Å bra
ble han, va det nu berodde på, å när han ble stor åkte han te

Offra peng-
ar i källa.

amerika Amerika.

F. J.
2837

Fallandesjuka.

Det var en gumma i Åkerås, som skulle ha barn. Strax innan blev hennes gris sjuk, å då sprang hon åt lagårn för att se te'en. Grisen han dog när hon såg på, å hennes pojk fick fallandesjukan. Sjukdomen visade se första gången en julakväll när han var 19 år gammal, å hans mor ble så betydta. Men hon kunne väl hållit se från lagårn å det hade de sagt te'na. Det hade varit bättre att grisen hade fått dö, utan att hon hade va't närvarande, bara pojken sluppit sjukan.

Fallandesjukan

Fallandesjukan.

En pojk i Hyltan hade fallandesjukan. Det fick han, därför att hans far hade förskrämt hans mor strax innan barnet föddes. Hon var med honom ute på sjön när han var full en gång, å då ga han se te å storhoppa i båten. Modern blev vettförskrämd å sen fick barnet fallandesjukan. En gammal gumma botade honom, men hur det gick te, kommer jag inte ihåg.

De säger, att har en fått fallandesjuka, blir en inte å me henne förrän en blir 40 år. Min syster fick sjukdomen när hon var 39 år gammal, men hon botades av en gumma i Värnamo, som de kallade Anna-Märta. När hon var hos henne, frågade hon: "Lever mor din?" "Ja-a," svarte min syster. Då tog hon blod av både henne å mor å lät henne ta in, å hon blev bra.

Skriv endast på denna sida!

Fallande-
sjukan.

J. J.
2837

"Pannkakemärke"

Om modern under havandeskapet åt pannkaka, som bakats på en söndag, fick barnet pannkakemärke. En kvinna var borta å åt pannkaka en söndag, å när barnet föddes, hade det ett pannkakemärke över hela huvudet. Det botade modern genom att en söndag gå till samma ställe med barnet. Där bakades åter pannkaka å modern åt å la dessutom en pannkaka över barnets huvud. Märket gick bort alldeles.

Pannkakemärke.
(Lyte)

J. J.

2837

Skrikesjuka.

En kvinna, som jag väl känner, var en gång å hälsade på på ett ställe, där hennes syster tjänade. De höll just på att koka potatis å kvinnan, som var med barn, blev förtjuster å lysten att få smaka, men det var ingen som bjöd henne. När pojken sen föddes, var han "trågråten", han bara skrek å kinkade, å han blev inte bra förrän kvinnan gått till samma ställe å ätit potatis.

Skrikesjuka.

J:4

2897

Bota knarren.

En gång hade jag fått ont i armlederna - knarren kallade de det förr - å då gick jag te Ola i Rysstorp, som förstod se på å bota sjukdomar."Ja, det ska ja säj dej," sa Ola, "att det finns två slag av knarren. Det ena är gifteknarren, å så finns det ett slag te , men gifteknarren den ä värst." Sen fick jag någon smörja att ta på.

Bota knarren

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

J. J.

2837

Vådeldsmärke.

En pojke i Gällaryds socken har ett svart-
rött vådeldsmärke över ögat å halva ansiktet neråt. Det blev
en gång, när hans mor bar på honom å blev skräm d av soteld. Hon
tog sig över kinden, å där fick pojken sen vådeldsmärket.

Vådeldsmärke.

Far brukade gå ut julaftonskväll å då såg han en hel del, som skulle ske under året. En gång sa ha: "Det blir lik i gården häröppe, men det blir inte prosten Höijer, som kommer att sjunga ut det. Det blev det också, å det var pastor Krook, som sjöng ut liket. Det hade han hört på rösten.

Han såg sin egen likfärd julaftonen innan han dog. Jag låg sjuk, så han trodde det var jag, men han förstod snart, att det gällde honom.

Han sa, att om man en julanatt gick till ett vägskaäl, där fyra vägar precis korsade varandra, kunde man kl. 12 få se en hel del underligt, både liktåg å bröllopföljen.

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

N. a. / P. b.

2837

Ta tydor
julaftonen.